

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ТВОРЦІВ

*Садикова Яна, викладач кафедри юридичних дисциплін,
Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ*

На сьогодні в Україні створено сучасну законодавчу базу щодо захисту авторських прав. В той же час залишаються проблеми «практичні», тобто проблеми правозастосування. Норма матеріального права є моделлю, на яку орієнтуються суд та особи, які беруть участь у справі, в процесі доказування. Невдала модель стає перешкодою у досягненні мети осіб, які беруть участь у справі – отримати захист своїх прав, та суду – швидкого та правильного вирішення справи. Легкість формування предмету доказування в конкретній справі, фактична здійсненість доказування кожної обставини, включеної до змісту предмета доказування стають лакмусовим папірцем дієвості норми матеріального права. Таким чином, юридична практика через предмет доказування стає джерелом (витоком, орієнтиром) нормотворчої діяльності.

Аналіз норм, які закріплюють особисті немайнові права творця, пропонується здійснити з точки зору процесуального права, а саме в ракурсі формування предмету доказування.

Ст. 438 ЦК України встановлює, що автору твору належать особисті немайнові права, встановлені статтею 423 ЦК України, а також право:

- вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо;
- забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору;
- обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору; на недоторканність твору.

Відповідно до ст. 14 Закону України «Про авторське право та суміжні права» автору належать такі особисті немайнові права:

- вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення належним чином імені автора на творі і його примірниках і за будь-якого публічного використання твору, якщо це практично можливо;
- забороняти під час публічного використання твору згадування свого імені, якщо він як автор твору бажає залишитись анонімом; вибирати псевдонім, зазначати і вимагати зазначення псевдоніма замість справжнього імені автора на творі і його примірниках і під час будь-якого його публічного використання;
- вимагати збереження цілісності твору і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора.

Звертає на себе увагу формулювання п. 1 ч. 1 ст. 14 Закону, оскільки, якщо перекласти таке право «на мову предмету доказування», то позивачеві слід доказати факт порушення права вимагати визнання авторства, що може полягати у створенні перешкод у висловленні вимоги про зазначення імені автора. А це, слід визнати, відрізняється від факту порушення права на ім'я, зміст якого, в тому числі, складають правомочності «на чужі дії», а в даному разі – право на зазначення належним чином імені автора на творі і його примірниках і за будь-якого публічного використання твору, якщо це практично можливо. Те ж саме стосується і п. 1 ч. 1 ст. 438 ЦК України.

Право вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо, право забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору та право обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору в юридичній літературі розглядаються в якості правомочностей права на ім'я [1; с. 11].

Таким чином, здійснений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що особисті немайнові права творців сформульовані нечітко і без врахування напрацювань з теорії права, цивільного права та цивільного процесуального права.

Список використаних джерел:

1. Коссак В. М., Якубовський І. Є. Право інтелектуальної власності: Підручник. – К.: Істина, 2007. – 208 с.